

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES
EXAMINATION: DECEMBER – 2024
FIRST SEMESTER

Subject: Demography (IC22-103)

Date: 27/12/2024

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- Q. 1) Answer in details following questions. (Any One) (20)**
1. Describe the interrelation between population growth and economic development
 2. What is mortality? Discuss the factors responsible for declining mortality
- Q. 2) Answer of the following questions. (Any Three) (30)**
1. Discuss critically the theory of demographic transition
 2. Discuss critically the major causes of population growth in India
 3. Describe the population growth trends in the world
 4. Describe the benefits of family planning programme in India
 5. Describe the factors responsible for infant mortality in India
 6. Describe the general factors determining the rate of fertility in India
- Q. 3) Write Short notes. (Any Two) (10)**
- a) Features of 2011-Census of India
 - b) Sources of population data
 - c) Need of Demographic studies in India
 - d) Scope of demography

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.**
- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (२०)**
१. लोकसंख्या वाढ आणि आर्थिक विकास यांच्यातील परस्परसंबंधाचे टीकात्मक वर्णन करा
 २. मृत्युदर म्हणजे काय? मृत्युदरात घट होण्यास जबाबदार असलेल्या घटकांची चर्चा करा
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (३०)**
१. लोकसंख्याशास्त्रीय संक्रमणाच्या सिद्धांताची टीकात्मक चर्चा करा
 २. भारतातील लोकसंख्या वाढीचे प्रमुख कारणे स्पष्ट करा
 ३. जगातील लोकसंख्या वाढीचा कल स्पष्ट करा
 ४. भारतातील कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाचे फायदे स्पष्ट करा
 ५. भारतातील बालमृत्युसाठी जबाबदार असलेल्या घटकांचे वर्णन करा
 ६. भारतातील जननक्षमतेच्या निर्धारकांची टीकात्मक चर्चा करा
- प्र. ३) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- अ) भारतीय जनगणना - २०११ ची वैशिष्ट्ये
 - ब) लोकसंख्या तथ्यांचे स्रोत
 - क) भारतामध्ये लोकसंख्याशास्त्र अभ्यासाची गरज
 - ड) लोकसंख्याशास्त्राची व्याप्ती